

## ՎԵՐՋԱԼՈՅՈՒ

Կարմիր խորհուրդ, կարմիր խորհուրդ է հագեր  
 Հորիզոնն այս իրիկուն.  
 Բոց վերջալոյս... որ այժմ հրաշքոտ օրերուն  
 Կարմիր վախճանը կու լայ...

Վերջին պահն է. վերջալոյսի արեւուն  
 Աղօթքն այլեւս կը լռէ...  
 Բայց դեռ կը զգամ սարսուռն հոգւոյս ալքին  
 Այդ աղբիւրէն երկարող...

Յուրեր կու գան... ու հեշտանքի համբոյրով  
 Հոգիս մէջ կը մեռնին...  
 Ահ, կը սիրեմ կոյս հրճուանքերը տանջող  
 Այդ հառաչները լոյսին:

Պուտ մ'ալ, պուտ մ'ալ, գեղեցկութեան աղբիւրին  
 Այդ վարդաբոյր նեկտարէն.  
 Հոգիս լեցուի թող այդ կարմիր խորհուրդով  
 Ու դիւթանքովը երգին:

Յ. ՍՐԱՊԻՈՆԵԱՆ

## ՄՈՒՍԱ ԼԵՈ

Նրզըս ծաղիկ յիշատակի՞դ անբասիր,  
 Ո՛վ հայրենի Մուսա լեռ.  
 Քեզի՞, որ զիս ինչպէս որդի սիրեցիր  
 Դրած սրտիս մէջ հուր ու սէր:

Յաղթ բարձունքիդ հովանւոյն տակը բարի  
 Ես ապրեցայ հեշտագին,  
 Ուր ամէն օր լըսեցի ձայնն օրօրի  
 Գիւղիս սիրուն կոչնակին:

Ես սիրեցի քու կողերուն վըրայ պերճ  
 Շընչել կեանքով դաւարուն,  
 Եւ օրհնութեանց մէջ սրտառու է եւ անվերջ  
 Հիւսել երգերն օրերուն:

Ներշնչեցիր խորն էութեանըս թաքուն  
 Ազդեցութիւնդ վըսեմ.  
 Եւ ըրիր զիս եւ ըզգայնիկ եւ խոհուն  
 Որ քու մեծ փառքդ հիւսեմ:

Քեզի՞ կու գամ ձօնել պաշտօն մ'հոգիէս  
 Այս լուսաշատ գարունին,  
 Քեզի՞ որ դեռ տաք ծոցիդ մէջ կը պահես  
 Մեծ յիշատակն արիւնին:

Քու կենսատու լայն ծոցիդ մէջ կը հանգչին  
 Օրօրներուդ մէջ պարզկայ  
 Նահատակները սուտահայ մեծ փառքին  
 Առիւծակերպ եւ հսկայ:

Պատմէ՛ ինձի ինչ որ անոնց խօսեցար  
 Խորհրդաւոր եւ լըին.  
 Խօսէ՛ որ ես ալ մասնակցիմ քաջաբար  
 Անոնց կեանքի սարսուռին:

Յ. ՂԱԻԹԵԱՆ

## ՕՐՈՒԱՆ ԳՐԲԵՐ

ՀՐԱՆԴ (ՄԵԼՔՈՆ ԿԻՐՈՅԵԱՆ). — ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԵՐԿԵՐ  
 Ա. ՊԱՆԴՈՒԽՏԻ ԿԵԱՆՔԷՆ. — Բ. ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ ՈՒ ՎԻՊԱԿՆԵՐ  
 Հրատ. Ն. Գ. Բ. Փարիզ. 1931

Խոնարհ և տառապալից կեանքը՝ ուր  
 ապրեցաւ պանդուխտ հայ աշխատաւորը,  
 զրկանքներու ծանր լուծով և կարօտի  
 լափլիզով կրակով, Հրանդի մէջ կ'ունենայ  
 ցաւակից եղբայր մը, զգայուն և գիտակից  
 երգիչ մը:

Ոչ ոք այնքան դառնօրէն զգացեր է  
 պանդխտութեան ահաւորութիւնը, քան  
 մենք հայերս, և ոչ ոք կարող է այնքան  
 խոր եւ իրական երգել այս տանջանքը  
 քան նոյն ինքն մենք տանջուողներս:

Ահա Հրանդի նամակներուն իսկական  
 դրոշմը կը կազմէ անոր անկեղծ յուզումը  
 գաղթականի կեանքին այս տխուր իրա-  
 կանութեան առջեւ: Ինքն ալ պանդուխտ  
 էր, ինքն ալ տառապած, բռնաւոր, մատ-  
 նուած թրքական սեւ բախտին անողորմ  
 հարուածներէն. քան այս ազնիւ հոգին ոչ  
 ոք կարող էր այսքան քնքշօրէն, եղբայրօ-  
 րէն նոյնանալ հայ գաղթականի ցաւին  
 հետ:

Ահ որքան տխուր է եղեր պանդուխտ  
 աշխատաւորի կեանքը: Ո՛վ մեզմէ եղ-  
 բայրօրէն մօտեցած էր անոնց զթառատ  
 սրտով, ո՛վ ան մայրը աստուածային համ-  
 բոյրով սրբած էր անոնց արցունքը: Ա-  
 նոնք կը տառապէին մութ լուծեան մէջ  
 թանձրօրէն մոռցած, և անուպայ արհա-  
 մարհանքով իրենց իսկ սուտանուն հայ  
 եղբայրներուն: Անհրաժեշտ էր Հրանդի պէս  
 «Դառնացած սրտի բանաստեղծ մը» որ  
 զրեթէ քահանայական կոչումով մօտէր  
 այդ խոնարհ հերոսներուն մէջ, բանար  
 անոր պատառոտուն սիրտը, որ գաւառացիի

տաք սիրտն է, սիրտ մը երկնքի կապոյ-  
 տին պէս խոր ու պարզ, տեսնելու համար  
 թէ որքան անանուն զինուորներ կան սի-  
 րոյ պարտականութեան մէջ տանջուող:

Հրանդի նամակները չափազանց պարզ  
 են, զրեթէ անարուեստ, կարծես նոյնինքն  
 Բալուցի կամ Մշեցի պանդուխտ բեռնա-  
 կիրն է որ իր բթացած մատներով մրոտ  
 ու դեղին թուղթին կը յանձնէ ինչ որ  
 զգացած է իւր մութ ու ցած օձախին,  
 սգաւոր կնոջ ու մօր հանդէպ, անոյշ  
 խապրիկով սարերէն անդին, ծովերէն ան-  
 դին, հեռուն, հեռուն:

Հեղինակին նկարագրած բոլոր տիպա-  
 ներն ալ առաքինի և վեհոգի անձեր են,  
 անոնց գէմքերուն վրայ կը կարդացուի  
 ազնուական ցեղի մը տանջանքը, անձեր  
 որ ընտանեկան, որդիական սիրոյ պար-  
 տականութենէն զատ ուրիշ մտածում չու-  
 նին. որքան գեղեցիկ դասեր մեր դպրո-  
 ցական սերունդին, անոնք կը մաշին, կը  
 մեռնին սիրով ու կարօտով կտոր մը հաց,  
 խնդրով շողիկ մը հայթայթելու համար  
 գաւառի մէջ ապրող իրենց թշուառ բե-  
 կորներուն:

Պանդուխտի նամակներուն նուիրական  
 տառապանքը և կսկծալի էջերը կը կազ-  
 մեն ոչ այնքան Երկրի կարօտին մղձա-  
 ւանջը, որքան երիտասարդ կեանքերու  
 դաւար հունձքը: Երբ անշուք տուններու,  
 խաներու մութ ու խոնաւ անկիւններուն  
 մէջ կուշտ առ կուշտ շարուած անգոյն  
 և անանուն թշուառներ, ինչպէս տհաս  
 ծաղիկներ կը խոնարհին իրենց գեղեցիկ